

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد.

۲۰۲۱/۱۰/۲۰

فضل الرحمن فاضل

سفیران افغانستان در مصر

قسمت دوم

مؤلف، افزون بر زندگینامه شمس المشایخ، به طبع روان شعری، کرامات و دلاوری های او در جهاد استقلال نیز اشارت کرده است و نمونه هایی از سروده های او را نیز آورده است. به عنوان نمونه، یکی از غزل های سروده شده توسط شمس المشایخ را جهت مطالعه خوانندگان عزیز اینجا درج می‌کنم:

اسیر طره زلف بتی خونخوار گردیدم
شکار غمزه شوخ ستم کردار گردیدم
قتیل عشوه نازک خیالان گشت چون جانم
زهستی همچو بسمل آن زمان بیزار گردیدم
چو چوگان پری را جز تغافل نیست کرداری
به خود چون مار پیچیدم ز غم بیمار گردیدم
بنای نو نهادم بهر عشقش در حریم دل
غم آبادی بنا کردم، چو من معمار گردیدم
ز وصلش این چنین محروم و مهجور ای عزیزانم
ز دست جور چرخ پیر کجرفتار گردیدم
مرا می گفت طفل اشک، راز عشق پنهان کن
که من افشاء چو کردم، مستحق دار گردیدم
فریب دانه خال عبیر آمیز را خوردم
که صید حلقه زلف بتی عیار گردیدم
نگاری سرو قدی کز نگاهي برد ایمانم
ز عشقش جرعه نوشیدم و سرشار گردیدم
خطش چون مو، زلفین سیاهش مار افغایی
خراب مو گشتم من فدای مار گردیدم
ندیدم چو گل رویش گلی در هیچ بستانی
اگر هر چند چون بلبل، بهر گلزار گردیدم
چو دانستم که پای خواب در منزل نشد واصل
بدیع از خواب غفلت آن زمان بیدار گردیدم.

کتاب «الطود الشامخ» در امریکا به چاپ رسیده و پروفیسور حضرت صبغت الله المجددی بر آن مقدمه، نگاشته است.

یک صفحه فراموش شده در تاریخ سفارت:

در اینجا بایست از یک صفحه مهم در تاریخ روابط مصر و افغانستان که با سپری شدن تقریباً بیش از هشتاد سال از آن رویداد، به فراموشی سپرده شده است، یادآوری کرد و آن مسأله انتقال نمایندگی سیاسی افغانستان از "مصر" به سرزمین "حجاز" است.

افغانستان با تأسیس نمایندگی سیاسی اش در قاهره، در سال ۱۹۳۰ م، توقع داشت تا مصر به مثابه کشور مهم، نمایندگی سیاسی اش را در کابل افتتاح کند؛ اما با گذشت تقریباً پنج سال، مصر به همچو اقدامی دست نیازید. اگرچه رجل مشهور و سیاسی مصر عبدالرحمن عزام (۱۸۹۳-۱۹۷۶م) سفیر مصر در عراق به حیث سفیر غیر مقیم و نماینده فوق العاده پادشاه مصر در کابل تعیین شده بود، اما افغانستان توقع داشت تا مصر سفیر مقیم به کابل بگمارد. بناءً به مثابه یک عکس العمل در روابط بالمثل میان مصر و افغانستان، وزارت خارجه افغانستان تصمیم

گرفت تا حضرت محمد صادق المجددی را در آغاز سال ۱۳۱۴ هجری خورشیدی به حیث وزیر مختار به حجاز اعزام دارد و در ضمن از نمایندگی افغانستان در مصر نیز سرپرستی کند.

مصریان نیز از بسته شدن سفارت افغانستان در قاهره ناراض بودند، شاید مقاله ای که آقای محد علی الطاهر در دهم جنوری سال ۱۹۳۳م در جریده "الجهاد" به نشر رساند، بازتاب دهنده این ناخرسندی باشد. این مقاله که تحت عنوان "مظهر اسلامي ستحرم منه مصر" به نشر رسیده در آن چنین آمده است:

" بعد أسابيع ، أظنّها ثلاثة أو أربعة على الأكثر سيحتجب عن أفق مصر مظهر اسلامي مهيب ، ويحرم عالم التمثيل السياسي الشرقي من شخصية لامعة وفذة؛ حبيبة الى النفس وقريبة من القلب ، اما المظهر الذي ستفقد مصر فذلك ان سفارة الدولة الافغانية الإسلامية (المستقلة تمام الاستقلال) سينتقل من القاهرة الى الحجاز... وأما الشخصية التي سيحرم التمثيل السياسي من وجودها فتلك شخصية السيد صادق المجددي سفير الأفغان في وادي النيل ، الذي أعجب بهذا السفير الجليل أشد الإعجاب . ولا يقدر فداحة الخطب بزوال سفارة الافغان من مصر غير الذين كانت لهم دولة مستقلة فزالت، والذين كانوا يشعرون بالعزة الإسلامية كلما رأوا السيد المجددي يزين الهياكل الرسمية بلباس السفراء متوجا بالعمامة البيضاء متحليا بلحيته السوداء التي تزيده جلالا ووقارا.

وانني وانا في صدد الكلام على هذا السيد الجليل القدر، لايسعني إلا أنوه بشخصيته الفذة الجذابة . وذاته الممتازة ، وجنابه العالي، لقد كان ولا يزال مثالا عاليا في التقوي والورع ، والمحافظة علي حيثية بلاده أمام الناس. وليس بعجيب أن يرى فيه عارفوه هذه الخلال، فهو من أمجد قوم و سادات بلاده، من أبطال حركتها الوطنية وانقلابها وانقاذها من الفتنه الكبرى.

وأما الأسباب التي ستؤدي إلى حرمان مصر من وجود السفارة الأفغانية فيها فليست من الأسباب الدولية الخطيرة ولكنها - ويا للأسف- ناشئة عن أسباب مادية محلية ، لأن حكومة مصر الممثلة في جميع أنحاء العالم الأجنبي ، والتي تجد الملايين لكل مشروع - حتى لمثل مشروع بحث ما في قاع المحيط الهندي من احجار وحيثان - ... فحكومة مصر المسلمة تبخل بالآلاف قليلة من الجنيهات لانشاء سفارة مصرية في افغانستان ترفع علم مصر وتعلن عن وجودها في اواسط بلاد الاسلام وتعلي كلمتها بين شعوبه. فلما رأت الدولة الافغانية ان تمثيلها السياسي في مصر لم يقابل بمثله ، برغم لفتها نظر حكومتنا الى ذلك ، لم تجد مناصا من نقل سفارتها من مصر ، وقد قيل اخيرا انها ستنتقل الى جدة في اواخر هذا الشهر .

انني كمسلم يعيش في مصر المحبوبة وبقدر أهمية علاقات مصر مع شقيقاتها وجاراتها ، لايسعني إلا أن أناشد ولاة الامور سرعة البت في مسألة تمثيل الدولة المصرية الناهضة عند الدولة الافغانية الناشئة ، قبل فوات الأوان وقبل رحيل السفير الأفغاني وسفارته عن القاهرة ."^۱

ترجمه مقال بالا چنین است:^۲

نماد اسلامی که زود است مصر از آن بی بهره شود

بعد از چند هفته که گمان می‌کنم بیشتر از سه یا چهار هفته نباشد تجلی و نماد با شکوه اسلامی از آسمان مصر ناپدید می‌شود و صحنه نمایندگی سیاسی شرق، چهره درخشانی را در این عرصه از دست می‌دهد؛ شخصیتی را که به قلب نزدیک بوده و محبت فراوانی در دل ها دارد. نمادی که قرار است مصر آن را از دست بدهد این است که سفارت دولت اسلامی افغانستان مستقل از قاهره به حجاز منتقل می‌شود. و شخصیتی که نمایندگی‌های سیاسی از آن محروم خواهند شد، محترم محمد صادق مجددی سفير افغانستان در ديار رود نیل است که مردم این مرز و بوم به طور شگفت انگیزی تحت تاثیر این سفير محترم قرار گرفته اند.

زشتی این امر بزرگ و انتقال سفارت افغانستان از مصر را نمی تواند کسی درک کند جز آنانی که کشور مستقل و آزادی داشته و آن را از دست داده اند و همچنین آنانی که هرگاه محترم آقای مجددی را می‌دیدند که وی خود را با لباس سفیران آراسته و عمامه سپید را چون تاجی بر سر نهاده و ریش سیاهش بر شکوه و عظمت او افزوده است؛ احساس غرور و افتخار اسلامی می‌کردند. بلی ایشان می‌دانند که انتقال سفارت افغانستان از قاهره به حجاز چه اشتباه بزرگی است.

در حالی که من در مورد این آقا و شخصیت بزرگوار صحبت می‌کنم باید یادآور شوم که او شخصیت منحصر به فرد و جذابی است؛ یک انسان بزرگوار و کم نظیر. او در پرهیزگاری و تقوا و در حفظ اعتبار و حیثیت کشورش، یک الگو به شمار می‌رود.

آنانی که این شخصیت بزرگوار را با این صفات می‌شناسند، جای شگفتی ندارد، زیرا او از بزرگان قوم خود و از قهرمانان جنبش های ملی و انقلابی به شمار میرود و در ردیف شخصیت هایی قرار دارد که کشورش را از فتنه بزرگ نجات داده بود.

(^۱) جریده الجهاد بمصر ۱۹۳۳/۱/۱۰

(^۲) مقاله بالا را آقای احمد خالد کهنڈی، به فارسی ترجمه کرده است.

اما عواملی که باعث انتقال سفارت افغانستان از مصر به حجاز می‌شود عوامل خطرناک جهانی نیست. اما با تاسف باید گفت که انتقال سفارت افغانستان عوامل داخلی دارد، چونکه مشاهده می‌گردد حکومت مصر در سراسر جهان نمایندگی‌های سیاسی دارد و میلیون‌ها پوند مصری برای پروژه‌های مختلف به مصرف می‌رساند، حتی مصر در پروژه تحقیقاتی کف اقیانوس هند - به خاطر سنگپارچه‌ها و ماهیان- سرمایه گذاری کرده است، پس می‌بینیم که کشور اسلامی مصر برای تاسیس سفارت خود در افغانستان روی چندین هزار پوند حساب نموده و برای بالابردن نام مصر و بر افراشتن پرچم مصر در آن سرزمین و تحکیم وجود خود در کشورهای اسلامی اقدام نمی‌کند. اما زمانی که افغانستان می‌بیند مصر نمی‌خواهد معامله بالمثل کند و سفارت خود در افغانستان را بگشاید و یا اینکه حکومت مصر در این مورد اهمیتی قابل نیست، تصمیم می‌گیرد تا سفارت خود را از مصر انتقال دهد، در این اواخر گزارش‌هایی مبنی بر اینکه تا پایان ماه جاری سفارت افغانستان به "جده" نقل مکان می‌کند، نیز وجود دارد.

من به عنوان یک مسلمان که در کشور محبوب مصر زندگی می‌کنم و این را نیز می‌دانم که روابط مصر با کشورهای دوست و همسایه چه ارزشی دارد، لهذا از مقامات مسئول این کشور خواهشمندم که مسأله گشایش نمایندگی سیاسی در افغانستان را قبل از اینکه خیلی دیر شود و سفیر افغانستان مصر را ترک نموده و سفارت این کشور از اینجا نقل مکان کند، به طور جدی مورد بحث و بررسی قرار دهند.

محمد علی الطاهر روزنامه الجهاد مصر، مورخ ۱۰/۱۱/۱۹۳۳م

این پیشبینی روزنامه "الجهاد" درست ثابت می‌گردد و در نامه شفوری که به تاریخ ۱۰ سنبله ۱۳۱۳ هجری شمسی عنوانی محمد صادق المجددی نگارش یافته، از طرف وزارت خارجه افغانستان به موصوف چنین دستور داده شده است: «به جواب وزیر امور خارجه مصر بگوئید که ما نمایندگی وزیر مختار طهران شما را به دربار کابل قبول می‌کنیم؛ مگر شما هم نمایندگی وزیر مختار حجاز ما را در دربار مصر قبول بفرمایید. ما هم این قدر پول نداریم که در مصر یک وزارت مختاری مستقل داشته باشیم.»

در سفر دیگری که به تاریخ ۲ دلو ۱۳۱۳ هجری خورشیدی به قاهره رسیده است، چنین هدایت می‌دهد: «در جواب تلگراف رمز هشت شما. شما به حجاز بروید، اعتبار نامه توسط قونسگری بمبئی به شما فرستاده می‌شود و هم پول برای شما ارسال می‌شود. خارجه کابل.»

عربستان سعودی از وضع پیش آمده خرسند است زیرا نامه ای که ملک عبدالعزیز به تاریخ ۵ محرم الحرام ۱۳۵۴ هجری قمری (۱۹ حمل ۱۳۱۴ هـ ش / ۹ اپریل ۱۹۳۵م) به محمد ظاهر شاه فرستاده است، از گشایش وزارت مختاری افغانستان در حجاز، اظهار خرسندی نموده و تعیین محمد صادق المجددی را به مثابه نماینده افغانستان می‌ستاید و از دریافت اعتماد نامه موصوف اطمینان می‌دهد.

از همین رو، در نامه‌هایی که از طرف محمد ظاهر شاه عنوانی محمد صادق المجددی، در آن سال‌ها مواصلت می‌ورزید، در برخی وزیر مختار افغانی در حجاز و در برخی وزیر مختار افغانی در مصر و حجاز تذکر رفته است.

بنام محمد صادق المجددی گرچه خانواده اش به خصوص پسرانش را به خاطر ادامه تحصیل شان در قاهره می‌گذارد؛ اما مصر در آن دوران، به حیث زیر مجموعه نمایندگی سیاسی افغانستان در حجاز شمرده می‌شد و در یکی از مراحل، آن گاه که سلطان احمد شیرزوی سفیر افغانستان در ترکیه بود، کارهای مربوط به مصر از "انقره" پیگیری می‌گردید.

این وضع تا اوایل سال ۱۳۱۸ هجری خورشیدی ادامه می‌یابد و با تقدیم اعتماد نامه به روز سه شنبه ۱۸ ثور ۱۳۱۸ هجری خورشیدی برابر با ۱۹ ربیع الاول ۱۳۵۸ هجری قمری (نهم ماه می ۱۹۳۹م) به ملک فاروق پادشاه مصر، محمد صادق المجددی دوباره به حیث وزیر مختار در قاهره زمام امور را در دست می‌گیرد.

وداع با سفارت:

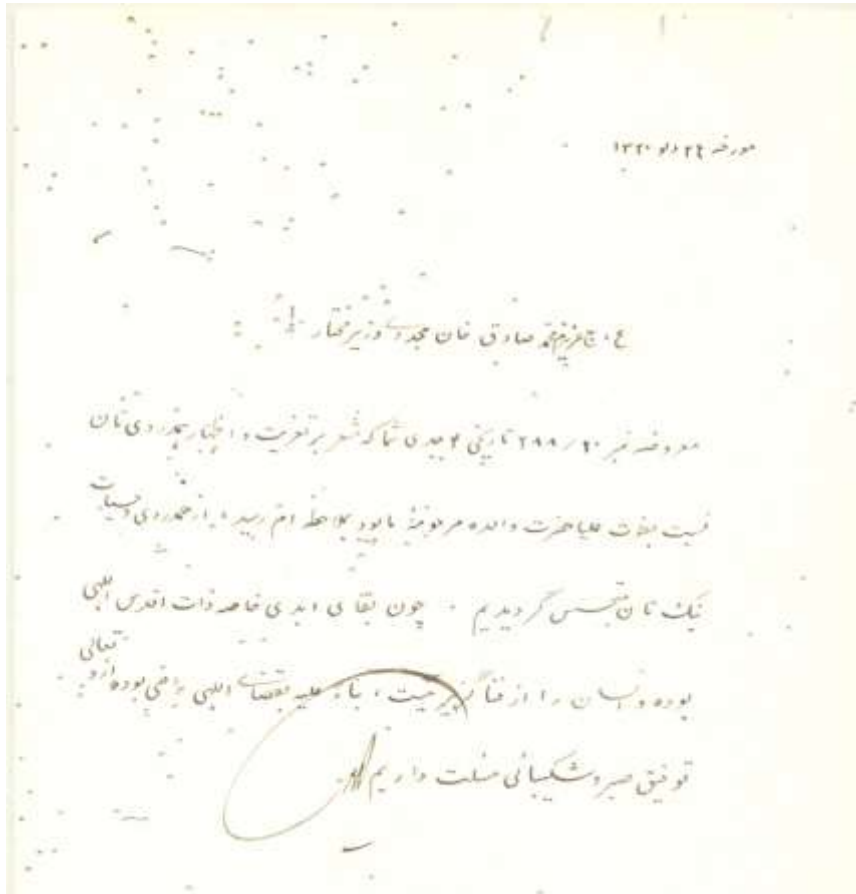
با تعیین شدن آقای عبد الهادی داوی به حیث سفیر افغانستان در مصر و قبل از اینکه موصوف به قاهره تشریف بیاورد، محمد صادق المجددی در ۲۴ اپریل ۱۹۵۲ م به وزارت خارجه مصر اطلاع می‌دهد که قصد دارد از وظیفه سفارت افغانستان کنار رفته و در عوض محمد هارون مجددی به حیث شارژدافیر موقت از امور سفارت سرپرستی می‌کند تا سفیر جدید اعتمادنامه اش را تقدیم نماید.

وزیر خارجه مصر عبدالخالق حسونه (۱۸۹۸-۱۹۹۲م) در نامه ای از گذشته پر نشاط و فعال محمد صادق المجددی یادآور شده، به خاطر نقش مثبتی که وی در گسترش روابط میان مصر و افغانستان ایفا کرده است، سپاسگزاری می‌کند.

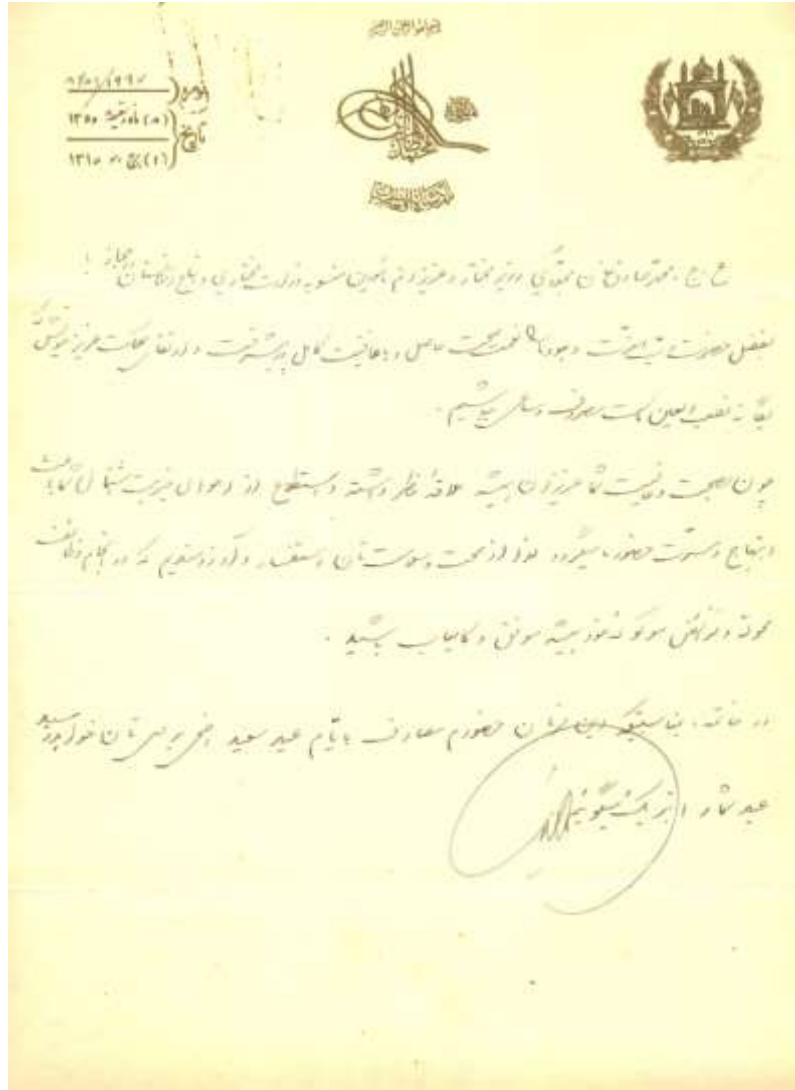
محمد صادق المجددی بعد از پایان یافتن وظیفه اش، مدتی در مصر اقامت می‌کند و سپس رهسپار مدینه منوره شده و ۲۲ سال آخر عمر را در آن دیار مبارک در جوار آرامگاه پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم سپری می‌کند از همین رو، برخی مریدانش او را «حضرت صاحب حرمین شریفین» لقب داده بودند و سرانجام رو زیکشنه ۸

رمضان المبارک ۱۳۹۶ هجری قمری (۱۱ سنبلہ ۱۳۵۵ هجری خورشیدی برابر با ۲ سپتمبر ۱۹۷۶م) در مدینہ منورہ وفات یافت و در همان جا به خاک سپردہ شد.
إنا لله وإنا إليه راجعون.
***

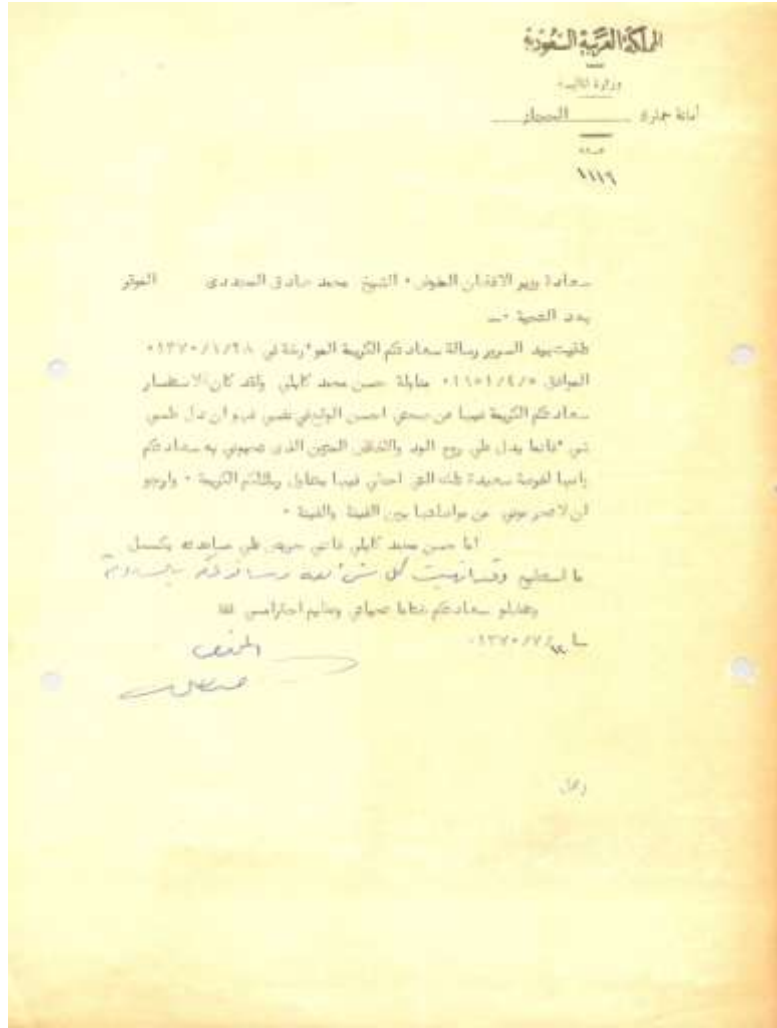
محمد صادق المجددی با ملک سعود بن عبدالعزیز پادشاه عربستان سعودی

نامه ای از محمد ظاهر شاه عنوانی محمد صادق المجددی

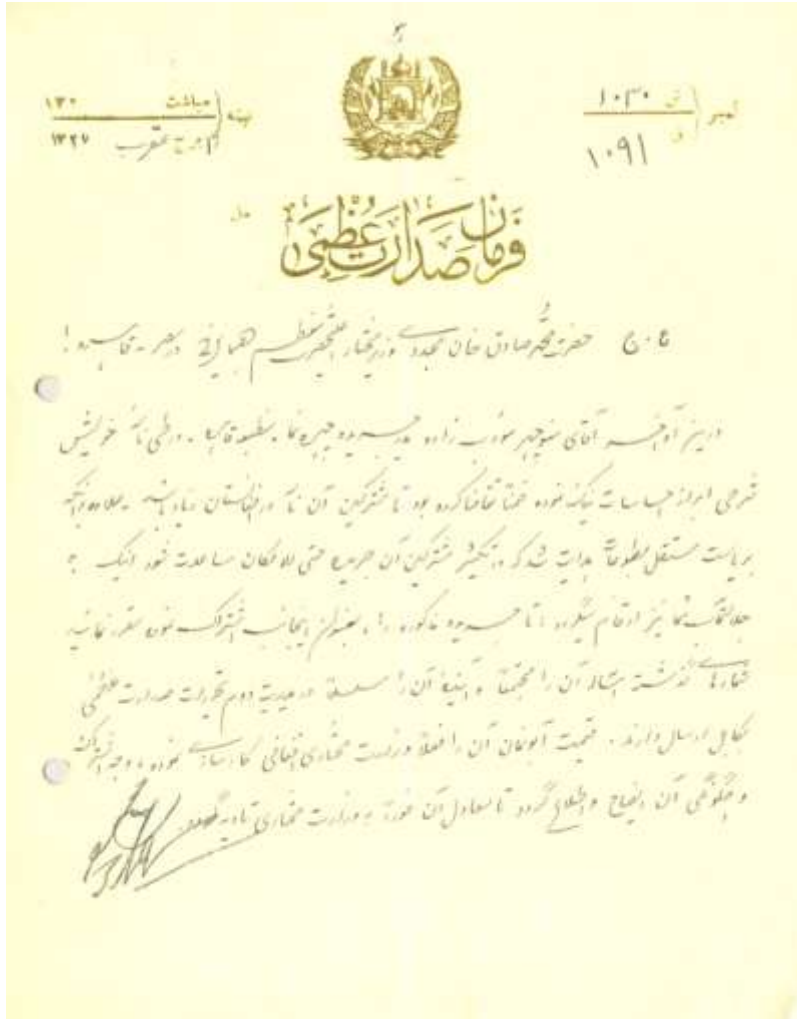
نامه ای از محمد ظاهر شاه عنوانی محمد صادق المجددی

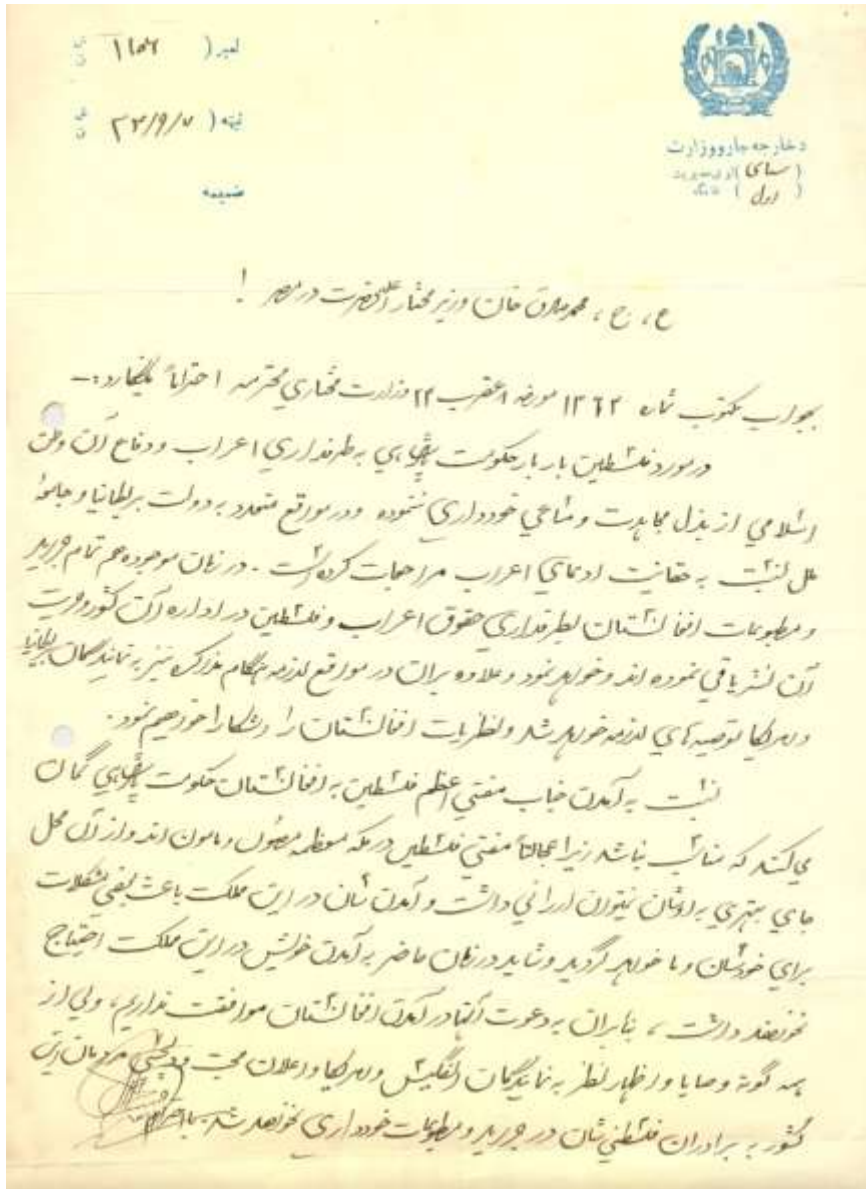
نامه ملك فيصل عنوانى محمد صادق المجددى

نامه شيخ حمد بن سلمان (۱۸۹۴-۱۹۶۱م) امير بحرين جد (پدرکلان) پادشاه کنونی بحرين، عنوانى محمد صادق المجددى

خبر نشر شده در روزنامه "أخبار اليوم" راجع به تواضع حضرت المجددى

دستور صدارت عظمی جهت اشتراک در جریده "چهره نما" که به زبان فارسی در قاهره به نشر می رسید.

معذرت خواهی وزارت خارجه از پذیرش پناهندگی مفتی اعظم فلسطین در افغانستان

در جشن استقلال افغانستان همراه با نوه اش فاروق مجددی

یادداشت رسمی در باره تقدیم اعتمادنامه به ملک فاروق.
۱۸ ثور ۱۳۱۸ هجری خورشیدی، ۹ می ۱۹۳۹ م (۱۹ ربیع الاول ۱۳۵۸ هـ ق)

یکی از بریده های هفته نامه «المصور» چاپ قاهره که اشعار می دارد وزیر مختار افغانستان ایام رخصتی اش را در حجاز سپری می کند.

محمد ظاهر شاه در نخستین سفر رسمی به مصر. ۱۹۵۰ م

نامه از دفتر نخست وزیری مصر عنوانی محمد صادق المجددی در مورد خیر استعفای موصوف. ۴ می ۱۹۵۲ م

از اجراءات نمایندگی سیاسی افغانستان در قاهره. صدور تعرفه تابعیت به آقای ملا عبدالکریم ولد ملا عبد الله خان از ده خواجه قندهار و محصل در ازهر شریف. ۱۶ میزان ۱۳۱۴ هجری خورشیدی.

حضرت محمد صادق المجددی در آخرین سالهای زندگی در مدینه منوره

مرحوم محمد هارون المجددی فرزند رشید حضرت صاحب محمد صادق المجددی که به عنوان سکرتر اول سفارت افغانستان در قاهره، در طول دوران ماموریت پدر؛ همکار صادق و فعال او بوده است.

رسالة بالا که بر آن عنوان " از قاهره به کابل" را گذاشته ام، به سلسله نشر آثار سفیران پیشین افغانستان در مصر، به تاریخ ۸ ثور ۱۳۹۶ هجری خورشیدی از طرف بخش فرهنگی سفارت، به چاپ رسیده است. متن اصلی آن تحت عنوان " نامه حضرت محمد صادق المجددی برای فیض محمد خان زکریا وزیر خارجه افغانستان" در آخر کتاب " خاطرات سیاسی محمد صادق المجددی" صفحات ۱۶۶ - ۱۹۶ آمده است. این نامه به شکل نمایشنامه ای تحریر یافته و جناب محمد صادق المجددی به عنوان نماینده سیاسی و وزیر مختار افغانستان چگونگی رسیدن نامه اش را به جناب فیض محمد خان زکریا وزیر خارجه افغانستان در هفت پرده نگاشته و هر پرده را یک «مجلس» خوانده است. این نمایشنامه در زمان سلطنت محمد نادرشاه نگاشته شده است.

بقیه دارد

عبدالهادی داوی